

Preek ds. G. R. Rinsma zondag 23 januari 2011

Thema: Mensen gezocht!

1ste schriftlezing; 1 Kor. 1:26-2:5

2de schriftezing: Mattheüs 4:12-22

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Ik weet niet of u wel eens naar sollicitatie-advertenties kijkt. In de krant of op internet. Hangt natuurlijk heel erg af of u op zoek bent naar werk, naar ander werk, naar een baan. Maar als u dat doet, dan zal het u vast wel zijn opgevallen welke eisen er gesteld worden en welke kwaliteiten er gevraagd worden.

U beschikt over een academisch werk- en denkniveau en heeft bestuurlijke ervaring. U hebt kennis en ervaring met de financiële bedrijfsvoering en u hebt goede communicatieve vaardigheden. Verder beschikt u over een brede visie, bent u in staat een samenbindend leider te zijn en hebt u organisatorische talenten, beschikt u over een strategisch inzicht en kunt u goed netwerken, bent u integer en betrokken, hebt u inzicht in beleid, begroting en budget en bent u bereid te leren en tenslotte weet u zich goed te presenteren. O ja en u bent belijdend lid van een protestantse kerk in Nederland.

Natuurlijk, elk bedrijf wil natuurlijk zoveel mogelijk kwaliteit in één persoon in huis halen, een kerk, die op zoek is naar een nieuwe dominee zeker niet minder, maar leg dat nou eens naast de schriftlezingen van vandaag. Vergelijk het eens met wat Paulus en Jezus van mensen vragen. Paulus herinnert de gemeenteleden van Korinthe er nog eens aan, als hij zegt:

*Onder u waren er niet veel die naar menselijke maatstaf wijs waren,
niet veel die machtig waren,
niet veel die van voorname afkomst waren.*

En leg het naast de roeping van de eerste leerlingen. Stelt Jezus eisen? Vraagt hij naar bewezen kwaliteiten, werkervaring? Vindt er een sollicitatiegesprek plaats? Een assessment? Een screening? Is er sprake van een proefperiode? Ik kan het niet uit het verhaal opmaken, behalve dit, dat het vissers zijn geweest. Uit een achtergebleven gebiedsdeel van het toenmalige Israël, Palestina.

Het enige wat we van hen weten, dat Jezus hen roept. Maar niet op grond van hun talenten, niet op grond van kwaliteiten, niet op grond van hun vaardigheid, hun kunde, en ook niet op grond van hun man-zijn; Mattheüs vertelt alleen dat Jezus hen aan het werk zag. Ze waren bezig hun netten uit te werpen. Het waren vissers. Beroepsvissers. Niks bijzonders, daar aan het meer van Galilea, want doen ze daar nu nog.

Het enige bijzonder aan deze vissers is dat zij zich laten roepen. En het enige onderscheid dat Paulus maakt, is dat van hen, die zich geroepen weten en zij die dat niet zijn. Het maakt niet uit of het Joden zijn, of Grieken, het maakt niet uit of zij heer zijn of knecht, man of vrouw, het maakt niet welk werk zij doen, hoe zij bekend staan, welke kwaliteiten zij hebben, het enige wat telt, is of zij geroepen zijn. En daaraan

gehoor geven.¹

Zo is het begonnen. Tweeduizend jaar geleden. Met mensen, die zich inlieten in een onbekend avontuur, een ongewisse toekomst, met mensen, die niet met schittering van woorden of wijsheid tot geloof kwamen.

Nee, schrijft Paulus, ik was en ben geen retorisch talent, ik was en ben geen populist, die jullie naar de mond kwam praten. Maar omgekeerd:

*ik kwam juist in zwakheid, met veel vrezen en beven tot u; mijn spreken en mijn prediking kwam ook niet met meeslepende woorden van wijsheid, maar wel met betoon van geest en kracht. Want ik had niet besloten iets te weten onder u, dan Jezus Christus en die gekruisigd.*²

Het zijn voor wellicht vertrouwde woorden, die we kennen: van vroeger, uit eerdere preken; van strenge kerken, woorden, die voor mij, misschien ook voor u, naar pepermuntjes ruiken en spruitjes en gestoofde peertjes. Maar ooit is dit, deze boodschap, letterlijk ongehoord geweest. Ongehoord.

*Geen van de beheersers dezer eeuw heeft van haar geweten, want indien zij van haar geweten hadden, zouden zij de Here der heerlijkheid niet gekruisigd hebben.*⁹ Maar, gelijk geschreven staat: Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en wat in geen mensenhart is opgekomen,³ dat is ons geopenbaard.

Weet u wat het geval was? Paulus had bloed aan z'n handen. Toen hij nog als Saulus door het leven ging. Bloed van Abel; onschuldig bloed. En de enige manier waardoor hij dacht dat hij dit bloed van z'n handen kwijt kon raken, af kon wassen, was door zich nog meer in te zetten voor het enige doel, dat dit onschuldige bloed in zijn ogen zou kunnen rechtvaardigen: te strijden voor het behoud van de enige ware, zuivere leer.

Misschien mag ik dat even uitleggen. Die leer hield in dat je je trouw moest houden aan de geboden. Want alleen 'wie trouw bleef aan de geboden van de torah werd beschermd tegen de verleiding zich over te geven aan de kwade machten. Dankzij het doen van de geboden van de torah bleef hij/zij op het rechte pad en

¹ . Often it is God or Christ who calls. God calls his Son ([Mt. 2:15](#)). Jesus calls the disciples ([Mt. 4:21](#)). He calls sinners to repentance ([Mt. 9:13](#)). God calls us to himself or to salvation ([Rom. 8:30](#)). He has called the seed of Abraham ([Rom. 9:7](#)). He has called both Jews and Gentiles ([Rom. 9:24](#)). He has called Christians to fellowship with his Son ([1 Cor. 1:9](#)). He has called us to peace ([1 Cor. 7:15](#)), in grace ([Gal. 1:6](#)), to freedom ([Gal. 5:13](#)), to his kingdom and glory ([1 Th. 2:12](#)), in holiness ([1 Th. 4:7](#); cf. [2:13-14](#)), to eternal life ([1 Tim. 6:12](#)), to light ([1 Pet. 2:9](#)), yet at the same time to suffering ([1 Pet. 2:20-21](#)). Christ himself is called ([Heb. 5:4](#)). As Abraham is called (11:8), he is a type of Christians, who may simply be described as "the called" (9:15), and who are as such invited to the marriage feast of the Lamb ([Rev. 19:9](#)). If Jesus does the calling in the Gospels, he does so in fulfilment of a divine function, and the proper response is faith, which carries with it not only discipleship but also the blessings of salvation. Behind the term, then, stands the whole work of God, through Christ, in judgment and grace. This takes place either directly with Jesus' own calling or in the gospel ministry (cf. [2 Th. 2:14](#)). In this use of the term there is thus a technical element even where this is not explicit.

² 1 Corinthians 2:1-5

³ 1 Corinthians 2:8-9 Isaiah 64:4 Ja, van oudsher heeft men het niet gehoord noch vernomen, geen oog heeft gezien een God buiten U, die optreedt ten behoeve van wie op Hem wacht.

bewandelde 'de wegen des Heren' ⁴

In dat torah-geloof nam het gericht een centrale plaats in. Voor de rechterstoel van God werd beslist over het eeuwige wel en wee van mensen.

Maar onderweg naar Damascus begreep Paulus plotseling dat de torah hem niet op het rechte pad zou houden, maar dat hij dankzij de gekruisigde Christus er zeker van mocht zijn dat God hem had vrijgesproken.⁵ Want door die ontmoeting in dat visioen en de daaropvolgende bekering kwam voor Paulus plotseling alles - ook Schrift en traditie - in een ander Licht te staan. Voordien had Paulus de gekruisigde Jezus gezien als een man die een gruwelijke, aanstootgevende dood was gestorven en daarom door de torah, en dus door God, was vervloekt.

En Paulus komt er open en eerlijk voor uit. Menselijk geredeneerd is het dwaas en onzinnig wanneer iemand zijn/haar hoop vestigt op een gekruisigde.⁶ Hoe heeft hij er dan toch toe kunnen komen te gaan geloven in de gekruisigde Christus? Wat is voor Paulus de betekenis van dat kruis?

Onderweg naar Damascus ⁷ kwam hij tot het inzicht dat die gekruisigde door God was opgewekt uit de dood. Die ontdekking riep bij Paulus het besef wakker dat in kruis en opwekking van Christus het messiaanse rijk realiteit was geworden en dat als gevolg daarvan het gericht Gods niet meer in het nabije verschieft lag, maar in principe reeds verleden tijd was. Paulus behoefde niet meer voor de rechterstoel van God te verschijnen, want Jezus Christus had daar al op zijn plaats gestaan: 'Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door zelf voor ons een vloek te worden' ⁸ Zo rijpte bij de apostel het inzicht dat een ieder die in Christus gelooft, bevrijd wordt van zorg en angst voor de toekomst. Immers, als de gekruisigde en opgewekte Heer de weg naar het messiaanse rijk geopend heeft en daarmee het gericht Gods tot

⁴ Ps. 119. Den Heijer, De Messiaanse Weg, van Jesjoea van Nazaret tot de Christus van de kerken, Kampen 1998 pg. 301

⁵ Idem, pg. 302

⁶ 1 Kor. 1:18-25

⁷ Bert Jan Lietaert Peerbolte: Paulus en de rest: Van farizeeër tot profeet van Jezus, pg. 60 Hoogstwaarschijnlijk heeft Paulus dus inderdaad de een of andere visionaire ervaring gehad, die hij heeft geduid als een roepingservaring. Dat hij dit visioen op deze manier heeft geïnterpreteerd, wordt duidelijk uit de impliciete verwijzingen van Paulus naar Jeremia. Paulus typeert zijn roeping in termen die hij aan deze profeet ontleent: 'Maar toen besloot God, die mij al vóór mijn geboorte had uitgekozen en die mij door zijn genade heeft geroepen, zijn zoon in mij te openbaren, opdat ik hem aan de heidenen zou verkondigen' (Gal. 1:15-A). De taal komt in hoge mate overeen met de beschrijving van de roeping van Jeremia in Jeremia 1:4-10.'²⁰ Overigens noemt Paulus tussen neus en lippen door in Galaten 1:17 dat hij na zijn roeping naar Arabia ging om daarna `terug te keren' naar Damascus. Hiermee is helder dat wat er ook gebeurd is, het in ieder geval heeft plaatsgehad in of bij Damascus. En ook is duidelijk dat Paulus aan deze ervaring de consequentie heeft verbonden dat hij verkondiger werd van de gekruisigde en opgestane Heer Jezus Christus. In zijn brieven presenteert hij zichzelf als 'apostel' (= gezant) van Jezus Christus en uit hun inhoud blijkt dat hij vanwege deze claim geregeld in conflict gekomen moet zijn met anderen. Paulus kreeg op tenminste drie fronten te maken met flinke tegenwerking. Allereerst waren er Joden die niet in Jezus Christus geloofden en Paulus zijn overgang zeer kwalijk namen. Dan waren er volgelingen van Jezus die vonden dat Paulus ten onrechte predikte dat niet-joodse aanhangers van het evangelie de wet niet in volle omvang behoeften te houden. En Paulus zal op zijn minst met argusogen bekeken zijn door die volgelingen die Jezus tijdens zijn leven hadden meegemaakt. Immers: Paulus was tijdens Jezus' optreden geen volgeling van hem geworden en zijn roeping vond pas plaats na diens dood. Het visioen van Jezus duidde Paulus als een verschijning van de opgestane Heer (zie m.n. 1 Kor. 15:1-11).

Het belang van Paulus' roepingservaring kan nauwelijks worden overschat. Het is een moment van ingrijpende verandering geweest met verstreckende consequenties. Paulus kan in zekere zin als de ultieme bekeerling worden gezien: bekeerlingen zijn geneigd hun leven in te delen in twee periodes, namelijk vóór en na hun bekering, en hanteren na de grote omwenteling in hun leven een ingrijpend ander waarden- en normenpatroon dan ervoor.

⁸ Gal. 3:13.

een feit uit het verleden maakte, dan mag daaruit de conclusie getrokken worden dat hij de mens bevrijd heeft van zonde en schuld.⁹

Dát is de enige waarheid die Paulus besloten heeft te weten, want zegt hij: ik had niet besloten iets te weten dan Christus en die gekruisigd en daarom kan Paulus van harte instemmen met de korte belijdenis die reeds in omloop was toen hij deze brief aan de gemeente van Korinte schreef: 'Christus is gestorven voor onze zonden volgens de Schriften'¹⁰

Vandaag bereikt die boodschap ons. Opnieuw. En worden we uitgenodigd – nee, niet gedwongen, maar uitgenodigd – om deze boodschap te geloven en de bren- gers ervan – Jezus, Paulus – te vertrouwen. Om dezelfde reden waarmee toen Simon en Andreas, Jakobus en Johannes Jezus hebben vertrouwd. In diens vastbeslotenheid hoorden zij de stem van God zelf. In Paulus' moed herkenden de Korinthiërs de kracht van God. En in hun boodschap ontdekten ze een volstrekt nieuw perspectief op hun besmeurde levens.

En wij? Wat horen wij in die uitnodiging? Wat lezen wij uit hun levens en hun brieven? Wat ontdekken wij in hun boodschap?

Ik was voor kerst hier in de gevangenis in Roermond. Op bezoek. En tijdens de kerstmatinee zag ik de mannen aan tafel zitten. Jongens soms nog, die nog in voorarrest zaten, anderen, die hun straf uitzaten. We zongen dat lied van The Eagles; Hotel California. Bij de regel: 'we're all just prisoners here', ging er een gejuich op. En ik besepte opeens dat dit lied over een gevangenis - een regeringshotel - ging, over gevangenen, zoals zij. Waarvan sommigen misschien nooit meer vrij zouden komen. En vroeg ik me af: hoe zou Jezus' uitnodiging hier geklonken hebben, klin- ken? Hoe zou Paulus' boodschap hier worden gehoord?

Maar je hoeft niet per se in een gevangenis te zitten om je toch gevangen te voelen, en naar vrijheid te snakken. En je hoeft niet per se te hebben gefaald om toch het gevoel te hebben in het leven mislukt te zijn. En je hoeft niet per se failliet te gaan om het gevoel te hebben alle krediet te hebben verspeeld. Zoals omgekeerd je ook niet per se iemand gedood hoeft te hebben om toch bloed aan je handen te hebben. Zoals je iemand ook niet per se iemand hoeft hebben aan te geven om hem toch te hebben verraden; zoals je iemand ook niet per se hoeft te hebben mishandeld om hem toch pijn te hebben gedaan. Of?

Of dat voor deze vissers gold, wie zal het zeggen? Wat we wel weten, is dat Jezus hen zonder onderscheid des persoons heeft geroepen. En wie weet zou hij dat in onze tijd misschien ook wel via een personeelsadvertentie hebben gedaan. Wat daar in zou hebben gestaan? Misschien dit: Vertrouwen gevraagd. Ik, Jezus van Nazareth, ben op zoek naar mensen die zich willen laten vinden, ik ben op zoek naar mensen, die mij willen vertrouwen, ik ben op zoek naar mensen, die een nieuwe start willen maken en mij willen volgen. Schulden en mankementen geen bezwaar. Zelf- ingenomenheid en schijnheiligheid des te meer. Barmhartigheid en bereidheid om te leren strekken tot aanbeveling. Beloning: Gods altijddurende liefde. Durft u het aan? Amen.

⁹ Den Heijer, De Messiaanse Weg, van Jesjoea van Nazaret tot de Christus van de kerken, Kampen 1998 pg. 301

¹⁰ 1 Kor. 15:3